

Постанова
вченої ради Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира
Гнатюка

від 27 вересня 2016 р.

«Про нормування та відповідальність суб'єктів освітньо-наукового процесу в університеті щодо дотримання принципу академічної доброчесності»

Заслухавши та обговоривши доповідь проректора з наукової роботи та міжнародного співробітництва Буяка Б.Б., вчена рада університету відзначає, що академічна доброчесність — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Порухення правил академічної доброчесності не лише завдає шкоди репутації університету, а й зменшує цінність освітніх та наукових ступенів, що здобуваються в університеті. Відповідальність за дотримання цінностей академічної доброчесності є водночас особистим обов'язком кожного та спільною справою університетської громади загалом. Кожен член університетської академічної спільноти – студент, викладач, дослідник, керівник – відповідальний за дотримання принципів академічної чесності в освітній, викладацькій та науковій діяльності.

В університеті є певний досвід щодо реалізації принципів академічної доброчесності, а саме: з 2010 р. чинним в університеті згідно рішення Вченої ради університету є Етичний кодекс ученого України, який був затверджений Загальними зборами Національної академії наук України 15.04.2009 р; актуалізації етичних норм у відносинах викладачів та студентів сприяє вже традиційне опитування «Викладач очима студентів»; заслуговують на увагу і акції Студентської ради університету зі збору підписів щодо відмови від неправомірної винагороди; на виконання норм Закону України «Про вищу освіту» та наказів МОН України оперативнорозміщуються на сайті університету оголошення про захист дисертаційних робіт, текст дисертацій з подальшим їх архівуванням у репозитарії Наукової бібліотеки університету, відгуки офіційних опонентів та відгуки на автореферат дисертацій науковців, які претендують на захист у спецрадах університету; оновлено відповідно до сучасних вимог Положення про проходження документів у ТНПУ, які подаються на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук; з 2012 р. в університеті активно використовується практика перевірки різноманітних кваліфікаційних робіт через електронні Програми виявлення плагіату (програма Анті-Плагіат Хмельницького національного університету; весною 2016 р. підписано договір із польською компанією щодо використання програми Plagiat.pl, а в даний час тривають перемовини щодо використання програми Unplag, яка залучена до створення Національного репозитарію). В рейтингу вищих навчальних закладів України за даними дослідження Аналітичного центру CEDOS за індексом прозорості університет виборов 8 місце.

Поряд із позитивом у цьому напрямі роботи університету мають місце проблеми та недоліки, зокрема: студенти вступають до вишу без домінуючої мотивації на отримання професійних знань; в процесі навчання сформувався стала тенденція на переорієнтацію значної частини студентів з отримання знань на отримання формальних атрибутів освіти (оцінки, стипендії, диплому); нестійка орієнтація на професійну роботу за отриманим фахом; студенти масово залучені до нелегітимних колективних практик при складанні заліків та іспитів; вони систематично використовують таку форму академічного шахрайства, як списування; переважна більшість (понад 90%) студентів використовують плагіат в тій, чи іншій формі; студенти вказали про випадки отримання оцінок за послуги, або гроші тощо.

З огляду на зазначене, вчена рада постановляє:

1. Затвердити Кодекс честі університету, Положення про запобігання і виявлення плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів вищої освіти, Положення про запобігання і виявлення плагіату та інших видів академічної нечесності у навчально-методичній та науково-дослідній роботі працівників

2. Ректорату:

2.1. Організувати спільно із Профспілковою організацією працівників підписання індивідуальної Згоди працівниками та здобувачами вищої освіти університету.

Жовтень 2016 р.

2.2. У відповідності до норм Закону України «Про вищу освіту» щодо забезпечення академічної чесності подати на розгляд Конференції трудового колективу університету Проект створення в структурі університету Комісії з питань етики та академічної чесності, розробивши нормативну базу їх функціонування. *До 1 листопада 2016 р.*

2.3. Привести у відповідність із нормами Кодексу честі університету Статут та Правила внутрішнього трудового розпорядку ТНПУ.

До 1 січня 2017 р.

3. Науково-методичній раді посилити вимоги до рукописів підручників та навчально-методичних посібників працівників університету, виходячи з критеріїв академічної доброчесності.

Постійно

4. Науково-технічній раді розробити університетське Положення про використання електронних програм перевірки щодо наявності плагіату у роботах здобувачів вищої освіти та працівників університету, встановивши рекомендовані показники оригінальності текстів.

До 1 листопада 2016 р.

5. Центру моніторингу якості освіти та сприяння працевлаштуванню випускників при складанні рейтингів науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти обов'язково враховувати показники дотримання академічної етики та доброчесності.

Постійно

6. Науковій бібліотеці:

6.1. Систематично облікувати наукову продукцію працівників університету, з метою укладення бібліографічно-довідкової літератури та розмішувати її електронні версії у репозитарії університету.

Впродовж 2016/2017 н.р.

6.2. Запровадити автоматичну перевірку публікацій представників університету, які претендують на розміщення у репозитарії університету засобом електронних антиплагіатних програм.

Впродовж 2016 р.

6.3. Розмістити на веб-сторінці Наукової бібліотеки вимоги до сучасного цитування різноманітних джерел інформації.

Постійно

7. Відділу комп'ютеризації університету створити на сайті університету рубрику Академічної доброчесності, де розмістити текст Кодексу честі університету, нормативно-правову базу щодо академічної етики.

Жовтень 2016 р.

8. Деканам факультетів:

8.1. На засіданнях вчених рад факультетів розглянути питання про академічну доброчесність та організувати заходи щодо реалізації Кодексу честі університету та Положень про запобігання і виявлення плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі підрозділу.

Жовтень-листопад 2016 р.

8.2. Забезпечити передачу електронних версій магістерських та дипломних робіт у репозитарій Наукової бібліотеки університету.

Травень - червень 2017 р.

9. Завідувачам кафедр:

9.1. Проаналізувати стан роботи кафедри щодо впровадження ключових принципів академічної доброчесності, розробити систему додаткових заходів щодо усунення існуючих недоліків. З метою попередження плагіату у навчальному процесі та наукових працях запровадити відповідну інформаційно-роз'яснювальну роботу серед всіх учасників освітнього процесу

Жовтень 2016 р.

9.2. Зобов'язати науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти передавати у фонд наукової бібліотеки наукові видання в кількості 2-х примірників, навчально-методичні видання – в кількості 10 примірників.

Постійно

9.3. Практикувати проведення кафедральних комунікативних заходів (науково-практичних семінарів, конференцій, дискусій) із залученням докторантів, аспірантів, магістрантів та студентів з метою передачі кращих традицій та методик академічної етики.

Щомісяця

9.4. У навчальному курсі «Основи наукових досліджень» ввести змістовий модуль з основ академічного письма та дослідницької роботи.

До січня 2017 р.

9.5. Забезпечити перевірку текстів та результатів кваліфікаційних робіт (дипломів) здобувачів вищої освіти на наявність у них наукових результатів, які отримані іншими авторами та/або відтворення опублікованих текстів, графічної інформації або інших інтелектуальних продуктів інших авторів без відповідних посилань; у відгуку керівника дипломної роботи передбачити інформацію про відсутність плагіату в роботі; забезпечити додаткову перевірку текстів навчальних та науково-методичних праць (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій (в тому числі електронні видання), які рекомендуються кафедрою до видання на наявність у них наукових результатів, які отримані іншими авторами та/або відтворення опублікованих текстів, графічної інформації або інших інтелектуальних продуктів інших авторів без відповідних посилань через антиплагіатні програми університету; у витягах із засідань кафедри щодо рекомендацій до видання навчальних та науково-методичних праць передбачити відображення інформації про відсутність у даних працях плагіату;

Постійно

10. Кафедрі інформатики підготувати методичні рекомендації з інсталяції та використання програм для пошуку плагіату.

До січня 2017 р.

11. Редакторам фахових видань університету та керівникам структурних підрозділів, які організують і проводять наукові, науково-технічні, науково-методичні конференції та заходи, що передбачають видання збірки матеріалів конференції, забезпечити перевірку рукописів статей та тез доповідей на наявність академічних запозичень з використанням програмного забезпечення університету. При цьому кожна стаття, тези доповіді повинні мати висновок (звіт) щодо відсутності/наявності текстових запозичень у рукописі. Для рукописів статей, які направляються для публікації у наукових виданнях університету обов'язковим є наявність письмової заяви автора (авторів) про відсутність плагіату у тексті статті.

Впродовж 2016/2017 н.р.

12. Студентській раді університету спільно з профспілковою організацією студентів організувати підписання індивідуальної Згоди здобувачами вищої освіти університету.

Жовтень 2016 р.

Контроль за виконання постанови покласти на проректора з наукової роботи та міжнародного співробітництва Буяка Б.Б.